

N:o 208.

Af herr **H. Hedlund**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående iakttagande af planmässighet vid infordrande af yttranden från ämbetsmyndigheter m. fl.

Ur bilagan till justitieombudsmannens ämbetsberättelse sedan ett antal år tillbaka, hvori redogöres för behandlingen af Riksdagens skrivelser och de åtgärder, som i anledning däraf vidtagits, äro i ett tillägg till denna motion en del anteckningar sammanställda, hvartill fogats data för handläggningen af ett par enskilda ansökningar till Kungl. Maj:t. De synas gifva anledning till uttalande af åtskilliga önskemål, utgående på dels mera planmässighet och besparing af arbetskraft vid ärendenas utredning, dels mera skyndsamhet och precision vid utlåtandens afgifvande.

Så snart en riksdagsskrifvelse ingått till Kungl. Maj:t, remitteras den gärna omedelbart till vederbörande myndigheter, som åläggas därom afgifva yttranden. En jämförelsevis enkel fråga utsändes sålunda till samtliga Konungens befallningshafvande och möjligen äfven andra myndigheter, hvilka alla hafva att inkomma med sina yttranden. I regeringsformen § 10 heter det härom, att »innan ärendena hos Konungen i statsrådet föredragas, skola de, genom nödiga upplysningars inhämtande från vederbörande ämbetsverk, af den föredragande beredas». Detta kan dock icke innebära, att alla länsstyrelser behöfva höras äfven om frågor af allmän art. Rörande mera lokala sådana inhämtas redan nu endast vederbörande länsmyndigheters upplysningar. Påtagligen vinnes en lika god, om ej bättre, utredning genom att höra dels några länsstyrelser i olika delar

af landet och dels personer, som sitta inne med sakkunskap och erfarenhet i det ifrågavarande ärendet. Och då grundlagen ej förbjuder ett sådant tillvägagående, synes det vara att föredraga, då det ganska betydligt sparar arbete för länsstyrelserna, hvilket kommer deras skötsel af länets egna angelägenheter till godo.

Ej sällan händer, att, sedan samtliga yttranden — utgörande en förvarlig samling — inkommit till Kungl. Maj:t, ärendet år efter år förblir beroende på Kungl. Maj:ts pröfning. Orsakerna härtill äro olika. Än undanskjutes ärendet från behandling af andra, som synas mera påträngande. Än hafva de underordnade myndigheterna öfvat sådan kritik öfver de i Riksdagens skrifvelse uttalade önskemålen eller uttalat så skilda meningar härom, att departementschefen icke vet, hvad han i saken skall åtgöra. Än kan han i frågan hafva olika mening med sina kolleger. Än kan han i afseende å en frågas lösning hafva en bestämd mening, men misströsta om att få ett förslag af sådant innehåll af Riksdagen antaget.

I flera hithörande fall hafva de många utlåtandena afgifvits utan någon nytta och kunde hafva insparats, om departementschefen underkastat ärendet någon provisorisk pröfning, innan han beslutar utsända det till myndigheternas yttrande.

Ett annat önskemål, som ofta framträder vid genomögnande af redogörelsen, är snabbare expedition från ämbetsverkens sida af infordrade yttranden. Det händer, att ett ämbetsverk ligger i årtal på handlingarna, hvarigenom ett ärendes afgörande drages ut i långa tider. Ansökningar från kommuner eller enskilde kräfva ofta ett tämligen raskt afgörande, såvida ett företag skall komma i gång eller påräknade inkomster ej skola frångå sökandena. Detta förspilles genom ett dröjsmål af vederbörande att afgifva infordrade yttranden, hvilket uppskjuter afgörandet utöfver beräkning. En hel del smärre och väsentligen likartade ärenden expedieras, enligt vedertagna regler, med den skyndsamhet, de påkalla. Andra åter förses vid remissen med särskild anteckning såsom »brådskande» och få då vid behandlingen förtursrätt. Från departementet pläga också utgå påminnelser under hand, när ett ämbetsverk synes dröja ovanligt länge med sitt yttrande. Slutligen hafva departementscheferna börjat i flera fall förelägga bestämd tid, inom hvilken yttrandet påräknas vara afgifvet.

Säkerligen vore det till fromma för behandlingens noggranna och skyndsamma gång, att detta sistnämnda förfarande gjordes till allmän stadgad regel. Naturligtvis kan icke en departementschef alltid döma om,

hvad tid ett yttrande kan draga att afgifva, och det ämbetsverk, hvartill ärendet remitteras, kan ibland hafva mera, ibland åter mindre tid att afse åt dess behandling. Men man kan tänka sig ett sådant tillvägagående, som ock ibland lär brukas, att ämbetsverket får hemställa om den tid, inom hvilken det anser sig kunna blifva färdigt med yttrandet. Befinnes tiden skälig, så fastställs den och gäller då som en förfallotid, efter hvilken verket, om det ej hunnit bli färdigt, har att inkomma med förklaring öfver orsaken till dröjsmålet och begära ny tidsfrist. I vissa fall höras kommunala myndigheter och enskilda föreningar, och dem kan ej viss tid på samma sätt föreläggas. Dock kan åtminstone i många fall vid infordrande af sådana yttranden tillkännagifvas, att de böra vara inom viss utsatt tid afgifna vid äfventyr att ärendet eljest afgöres utan deras hörande.

På grund af det anförda tager jag mig friheten föreslå,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t vidtaga åtgärder för lämplig planmässighet med yttrandens infordrande, samt särskildt att bestämd tid må föresättas ämbetsmyndigheter såväl som kommunala myndigheter, enskilda inrättningar, föreningar m. m., inom hvilken de hafva att afgifva infordrade utlåtanden, de senare, där så ske kan, vid äfventyr att ärendet eljest utan deras hörande afgöres.

Stockholm den 18 februari 1905.

Henrik Hedlund.

Bilaga.

A. Riksdagsskrifvelser.

Justitiedepartementet.

1. 1893 års Riksdag begärde i skrifvelse till Kungl. Maj:t n:o 7 förslag till ändrad lydelse af § 105 skiftesstadgan, utgående på, att karta öfver laga skifte skall hållas delägarne till handa under viss tid efter skiftets afslutande.

Landtmäteristyrelsens yttrande infordrades och inkom samma år, hvar-
efter ärendet blef beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

1894 beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

1895 förelåg ett inom justitiedepartementet utarbetadt lagförslag, hvarom högsta domstolen yttrat sig. Berodde därefter på Kungl. Maj:ts pröfning.

1896—1903 berodde på Kungl. Maj:ts pröfning.

1904 den 5 februari uppdrog Kungl. Maj:t åt tillkallade sakkunnige att verkställa utredning i detta och vissa andra skifteslagstiftningen berörande ämnen samt utarbete de författningsförslag, hvartill utredningen kunde gifva anledning. De sakkunnige afgåfvo den 8 juni lag- och författningsförslag, hvarom Kungl. Maj:t beslutit inhämta högsta domstolens yttrande.

2. 1894 års Riksdag begärde i skrifvelse till Kungl. Maj:t n:o 98 förslag till föreskrifter i syfte att vid verkställande af frihetsstraff tillämpa s. k. villkorlig frigifning.

Samma år infordrades fångvårdsstyrelsens utlåtande.

1895. Detta utlåtande har under detta år ännu icke afgifvits.

1896. D:o.

1897. D:o.

1898. D:o.

1899. Den 27 oktober anmäldes hos Kungl. Maj:t Riksdagens före-

varande skrifvelse, och chefen för justitiedepartementet tillkallade, enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande, några sakkunnige för förberedande öfverläggningar inom departementet om lämpligheten af mera affliktiva straff och om villkorlig frigifning jämte andra därmed sammanhängande straffrättslagfrågor; och beror ärendet på Kungl. Maj:ts pröfning.

1900. Den 25 maj beslöt Kungl. Maj:t uppdraga åt en kommitté dels att upprätta förslag om skärpning af förvandlingsstraffen och de på kort tid omedelbart ådömda frihetsstraffen samt om villkorlig frigifning, dels ock att i sammanhang därmed vidare utreda frågan om införande af varning eller villkorlig dom samt utarbета de författningsförslag, hvartill denna utredning må gifva anledning.

1901. Intet betänkande afgifvet.

1902. Kommittén afgaf betänkande den 17 maj, hvarpå Konungens befallningshafvandes yttranden inhämtades.

1903. Alla dessa yttranden hade till utgången af detta år ännu ej inkommit.

1904. Sedan alla utlåtanden inkommit, hafva vissa af förslagen lämnats till högsta domstolen för yttrande.

3. 1896 anhöll Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t, n:o 105, att Kungl. Maj:t ville taga i öfvervägande, i hvad mån, särskildt hvad angår tjufnadsbrotten, användandet af straffpåföljden förlust af medborgerligt förtroende må kunna ytterligare begränsas, samt därefter till Riksdagen göra den framställning, hvartill utredningen kan gifva anledning.

Var på Kungl. Maj:ts pröfning beroende från detta år till i fjor, då högsta domstolens yttrande inhämtades öfver ett upprättadt förslag till lag, hvarefter detta i år i kungl. proposition förelagts Riksdagen.

4. 1897 års Riksdag aflät till Kungl. Maj:t en skrifvelse, n:o 80, om beredande af ordnade förhållanden med afseende å vissa kringvandrare, i synnerhet de s. k. tatarne.

Kungl. Maj:t öfverlämnade samma år framställningen till den kommitté, som blifvit tillsatt den 16 oktober 1896 med uppgift att utreda frågan om åtgärder för beredande af lämplig uppfostran åt minderåriga förbrytare m. m., för att tagas i öfvervägande vid fullgörande af det kommittén lämnade uppdrag.

1898. Kommittén har ännu ej afgifvit sitt betänkande.

1899. D:o.

1900. Betänkandet afgifvet.

1901. Ärendet öfverflyttades till ecklesiastikdepartementet.

1902. Kungl. Maj:t förordnade den 21 juni, att kommittébetänkandet i hvad det afsåge lagen angående lösdrifvares behandling den 12 juni 1885 skulle jämte de däröfver afgifna utlåtandena och åtskilliga genom utrikesdepartementets försorg införskaffade handlingar, innefattande upplysningar om i Tyskland vidtagna åtgärder mot zigenare, för vidare behandling öfverlämnas till justitiedepartementet.

1903—4. Beror på Kungl. Maj:ts pröfning.

5. 1899 års Riksdag begärde i skrifvelse till Kungl. Maj:t n:o 93 framläggande af förslag till en stadsplanelag.

Samma år anbefalldes Kungl. Maj:t öfverståthållareämbetet och, efter vederbördnde magistraters hörande, Konungens befallningshafvande att afgifva utlåtanden härom.

1900. Berörda yttranden hade under detta år fullständigt inkommit, hvarefter ärendet berodde på Kungl. Maj:ts pröfning.

1901. Beror på Kungl. Maj:ts pröfning.

1902. D:o. Samma år påminde herr Antonsson i en i Andra Kammaren framställd interpellation om Riksdagens begäran.

1903, den 18 september, medgaf Kungl. Maj:t, att vissa personer tillkallades för att inom justitiedepartementet utarbete de författningsförslag, hvartill Riksdagens framställning kunde gifva anledning.

1904. Förslaget aflämnadt. Konungens befallningshafvande hafva den 8 april ålagts yttra sig därom. Dessa yttranden hafva ännu ej fullständigt inkommit.

6. 1900 års Riksdag begärde i skrifvelse till Kungl. Maj:t n:o 81 bland annat utfärdande af föreskrifter angående hvad som bör iakttagas beträffande förvarande af s. k. kriminaldårar.

1901. Skrifvelsen har öfverlämnats till justitiedepartementet i hvad afser frågan om utfärdande af föreskrifter angående hvad som bör iakttagas beträffande förvarande af s. k. kriminaldårar samt angående kostnaden för deras underhåll.

Öfverståthållareämbetet och samtliga Konungens befallningshafvande jämte medicinalstyrelsen hade afgifvit infordrade utlåtanden.

Den 21 juni anbefalldes medicinalstyrelsen att i sammanhang med ifrågasatta nybyggnadsarbeten vid Växjö hospital låta, för att underställas Kungl. Maj:ts pröfning, utarbete förslag till byggnad för en afdelning för högst 100 kriminalpatienter.

Sedan sådant förslag inkommit, beror ärendet på Kungl. Maj:ts pröfning.

1902—4. Beror på Kungl. Maj:ts pröfning.

7. 1901 års Riksdag begärde i skrifvelse n:o 27, att Kungl. Maj:t täcktes taga under öfvervägande, vid hvilken ålder ledamot af ägodelningsrätt lämpligen må vara skyldig att från sin befattning afgå, samt för Riksdagen framlägga det förslag till lagbestämmelser härom, hvartill förhållandena kunna gifva anledning.

Samma år inkom infordradt yttrande från landtmäteristyrelsen, och berodde ärendet därefter på Kungl. Maj:ts pröfning.

1902. Beror på Kungl. Maj:ts pröfning.

1903. D:o.

1904 upptogs ärendet till behandling i sammanhang med andra skifteslagstiftningen berörande ämnen. (Se under 1.)

8. 1901 års Riksdag anhöll i skrifvelse n:o 28, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lag om ändring i 26 kap. 4 § byggningsbalken, i syfte att behofvet af tillräckliga och lämpliga lokaler för häradsrätternas sammanträden måtte varda på tillfredsställande sätt tillgodosedt.

Yttranden infordrades från samtliga Konungens befallningshafvande.

1902 voro alla yttranden före årets slut inkomna. Ärendet beror på Kungl. Maj:ts pröfning.

1903—4. Beror på Kungl. Maj:ts pröfning.

9. 1902 års Riksdag anhöll i skrifvelse n:o 41, att det täcktes Kungl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida icke mera betryggande föreskrifter rörande kontrollen öfver förmyndares förvaltning af omyndiges tillgångar i kontanta medel och värdehandlingar kunde ernås, samt i sådant fall låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Beror sedan dess på Kungl. Maj:ts pröfning.

Landtförsvarsdepartementet.

1. 1898 års Riksdag anhöll i skrifvelse n:o 84, det Kungl. Maj:t täcktes, efter vederbörlig utredning, taga i öfvervägande, huruvida icke anordningar må kunna vidtagas, hvarigenom ej allenast kostnaderna för utbetalandet af underhållsmedlen från Vadstena krigsmanshuskassa må nedbringas, utan äfven lyftandet af underhållen må kunna äga rum på ett för gratialisterna mindre betungande sätt än hittills.

1898—1904 beror detta ärende på Kungl. Maj:ts pröfning.

Sjöförsvarsdepartementet.

1. 1901 års Riksdag begärde i skrifvelse n:o 80, att Kungl. Maj:t tacktes låta verkställa utredning om, hvilka åtgärder må, med hänsyn till transport af timmer sjöledes, vidtagas för sjöfartens betryggande mot de i följd af dylik transport uppkommande faror och olägenheter, och där-
 efter för Riksdagen framlägga det förslag i ämnet, hvartill denna utredning kan föranleda.

Den 24 maj infordrades yttrande från lotsstyrelsen.

1902. Berörda yttrande har under året icke inkommit.

1903. D:o.

1904 inkom lotsstyrelsens yttrande. Ärendet, hvari afven kommerskollegium afgifvit infordradt utlåtande, beror på Kungl. Maj:ts pröfning.

Civildepartementet.

1. 1895 begärde Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t, n:o 87, omarbetning af gällande resereglemente af 11 februari 1881 i syfte att åstadkomma större sparsamhet med statens medel.

Den 31 maj anbefalldes arméförvaltningen, marinförvaltningen samt Konungens befallningshafvande att afgifva utlåtanden.

1896. Dessa yttranden inkommit. Sedan hafva statskontoret och kammarrätten anbefallts afgifva utlåtande. Detta ännu ej inkommet.

1897. Sistnämnda yttrande ej under året inkommet.

1898. Berörda yttrande afgafs 24 september, hvarefter ärendet är beroende på vidare handläggning.

1899. Ärendet hvilar i afvaktan på svar från statskontoret och kammarrätten på en den 27 maj aflåten remiss i en härmed sammanhängande fråga.

1900. Sedan statskontoret och kammarrätten inkommit med sistberörda yttrande, beror ärendet på Kungl. Maj:ts pröfning.

1901. Den 24 maj beslöt Kungl. Maj:t ytterligare utredning i ämnet. Denna utredning har under året icke hunnit afslutas.

1902. Sedan inom civildepartementet förslag till förnyadt resereglemente utarbetats, remitterades detta förslag den 17 februari till utlåtanden af dels statskontoret och kammarrätten, dels arméförvaltningen, dels ock marinförvaltningen. Af dessa utlåtanden har endast det från marinförvaltningen under året inkommit.

1903. Det från statskontoret och kammarrätten infordrade utlåtande inkom den 3 mars. Arméförvaltningen har ännu icke besvarat Kungl. Maj:ts remiss i ärendet af den 24 maj 1901.

1904 den 15 september inkom arméförvaltningens yttrande, hvar- efter ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

2. 1899 aflät Riksdagen, i anledning af ett uttalande af statsrevi- sorerna, en skrifvelse till Kungl. Maj:t, n:o 103, rörande ersättning af järn- vägsmedel till tullpersonalen i Helsingborg för öfvertidsarbete.

Den 30 juni anbefalldes järnvägsstyrelsen afgifva utlåtande.

1900. Järnvägsstyrelsens yttrande ännu ej inkommit. Enligt med- delande från styrelsen af 13 september har dröjsmålet föranledts af afvaktan på antagligen förestående utfärdande af ny tullstadga.

1901. Järnvägsstyrelsens utlåtande ej under året inkommet.

1902. D:o.

1903. D:o.

1904. D:o. Ny tullstadga utfärdad den 1 juli 1904.

3. 1900 års Riksdag uttalade i skrifvelse till Kungl. Maj:t, n:o 80, önskan om införande af vissa bestämmelser i reglementena för de pensions- anstalter, som endast till en del underhållas af statsmedel.

Den 15 juni anbefalldes telegrafstyrelsen och järnvägsstyrelsen att, så vidt afsåges ändring af reglementena för telegrafverkets och statens järnvägstrafiks pensionsinrättningar, efter vederbörandes hörande afgifva utlåtanden i ärendet.

Endast från telegrafverket inkom under året utlåtande.

1901. Remitterades ånyo den 31 januari till telegrafstyrelsen för att inhämta yttrande af fullmäktige för delägarne i telegrafverkets pensions- inrättring samt därmed äfvensom med det utlåtande, hvartill samma ytt- rande kunde föranleda, till Kungl. Maj:t inkomma. Telegrafstyrelsen har icke under året besvarat denna remiss.

Järnvägsstyrelsen har icke inkommit med utlåtande.

1902. Telegrafstyrelsen har inkommit med svar å remissen af 31 januari 1901.

Järnvägsstyrelsen icke under året afgifvit utlåtande.

1903. Järnvägsstyrelsens yttrande inkommet. Ärendet beror på vi- dare utredning inom departementet.

1904. Kungörelse har utfärdats angående ändring i förnyade regle- mentet för statens järnvägstrafiks pensionsinrättning af 3 november 1882. Rörande frågan om ändring i reglementet för telegrafverkets pensions-

inrättning anbefalldes telegrafstyrelsen att, efter direktionens för telegrafverkets pensionsinrättning hörande, till fullmäktiges för delägarne i pensionsinrättningen nästinstundande lagtima möte framlägga förslag till ändring af reglementet för inrättningen i det syfte Riksdagens skrifvelse angåfve, äfvensom till sådana ändringar i berörda reglemente och i reglementet för telegrafverkets änke- och pupillkassa, som till äfventyrs ansåges böra i sammanhang härmed vidtagas, med skyldighet för fullmäktige att i vederbörlig ordning till Kungl. Maj:ts pröfning hemställa de beslut, som af dem blefve i sagda hänseenden fattade.

Det infortrade utlåtandet har ännu ej inkommit.

Finansdepartementet.

1. 1884 anhöll Riksdagen i skrifvelse n:o 49, att Kungl. Maj:t tacktes låta utreda, om och i hvad mån åtgärder kunna finnas lämpliga för ordnandet af förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare beträffande möjliga olycksfall i arbetet, äfvensom för beredande af ålderdomsförsäkring åt arbetare och med dem jämförliga personer, samt därefter göra de framställningar till Riksdagen eller vidtaga de anordningar i öfrigt, till hvilka förhållandena kunna föranleda.

I anledning häraf tillsattes den 3 oktober 1884 den första arbetareförsäkringskommittén. Den inkom 1889 med utlåtande och förslag till ändringar i reglementena för sjömanshusen och handelsflottans pensionsanstalt, hvilket utlåtande anmälde den 25 januari 1889, då kommerskollegium anbefalldes att, efter inhämtande af yttranden öfver förslaget från direktionerna för sjömanshusen i riket äfvensom från direktionen öfver förenämnda pensionsanstalt, inkomma med dessa yttranden och eget utlåtande.

1891 och 1892 intet yttrande inkommet.

1893. Kommerskollegii yttrande inkommet, hvarefter ärendet berodde på blifvande handläggning.

1895. Åt ångfartygsbefälhafvaresällskapet i Stockholm, sjömannaföreningen i Stockholm, Göteborgs fartygsbefälhafvareförening, kanalflottans ångfartygsbefälhafvaresällskap i Göteborg och Gäfle fartygsbefälhafvaresällskap hade lämnats tillfälle att afgifva yttrande i anledning af kommerskollegii utlåtande, och hafva dessa yttranden inkommit.

Därefter hafva utlåtanden infordrats från generalpoststyrelsen äfven-

som från direktionerna för sjömanshusen i Stockholm, Göteborg, Uddevalla, Malmö, Helsingborg, Gäfle och Sundsvall.

1897. Under loppet af detta år hafva de sista yttrandena inkommit, hvarefter handlingarna i fråga om ändringar i reglementet för sjömanshusen i riket öfverlämnats till särskilda kommitterade för afgifvande af förslag i ämnet.

1898. Intet förslag under året inkommet från kommittén.

1899. D:o.

1900. Ärendet öfverflyttades från civil- till finansdepartementet.

Riksdagen begärde samma år i skrifvelse n:o 96 af Kungl. Maj:t utredning och förslag till förbättradt sätt för pensionering af sjöfolk. Kungl. Maj:t tillsatte för ärendets behandling en kommitté, till hvilken skulle öfverlämnas åtskilliga förevarande ärende tillhörande handlingar, som i anledning af Riksdagens ofvannämnda skrifvelse n:o 49 af 1884 af Kungl. Maj:t infordrats, för att tagas i öfvervägande, i den mån de fölle inom området för det sagda kommitté lämnade uppdrag.

1901—3. Föreligger intet betänkande från kommittén.

1904. Kommittébetänkandet med förslag har aflämnats, och har Kungl. Maj:t den 16 december anbefallt dels kommerskollegium att efter vederbörandes hörande, dels afven direktionen öfver handelsflottans pensionsanstalt att i ärendet afgifva utlåtande.

2. 1888 begärde Riksdagen i skrifvelse n:o 46 till Kungl. Maj:t, att kungl. förordningen af den 12 februari 1864 angående hvad i afseende å passagerareångfartygs byggnad, utrustning och begagnande iakttagas bör måtte omarbetas, så att den bättre motsvarar nutidens fordringar.

Skrifvelsen öfverlämnades den 25 maj samma år, så vidt den afsåg omprofning af de i passagerareångfartyg befintliga ångpannor, till de personer, hvilka erhållit uppdrag att inom civildepartementet biträda med utredning af frågan om, hvilka kontrollföreskrifter lämpligen böra meddelas till förekommande af ångpannors exploderande; hvarjämte Kungl. Maj:t förklarade sig framdeles vilja besluta om de åtgärder, hvartill skrifvelsen i öfrigt borde föranleda.

1890 inkommo de nämnda personerna med förslag till förordning angående kontroll å ångpannor. Tekniska högskolan och järnvägsstyrelsen anbefalldes att yttra sig om detta förslag, den senare efter det styrelserna för de enskilda järnvägarna lämnats tillfälle att yttra sig.

1891 afgaf tekniska högskolan sitt yttrande.

1893 aflämnades järnvägsstyrelsens utlåtande.

1894 anbefalldes kommerskollegium att, sedan vederbörande föreningar och enskilde, som kunde vara af frågan intresserade, lämnats tillfälle att sig yttra, samt yrkesinspektörerna blifvit hörde, afgifva utlåtande om förslaget.

(Därmed afstannade på en tid åtgärderna att åstadkomma en ångpannelag, medan yrkesinspektörerna genom cirkulär rörande ångpannors beskaflenhet och skötsel sökt i någon mån tills vidare afhjälpa bristen och två inhemska ångpanneföreningar kommo till stånd. Nu är ett förslag till ångpannelag utarbetadt och underliggör högsta domstolens pröfning.)

1896 den 29 december uppdrog Kungl. Maj:t åt en kommitté att verkställa revision af passagerareångfartygsförordningen af 12 februari 1864 i dess helhet.

1898 utfärdades på grund af ett af denna kommitté utarbetadt förslag, i afbidan på den fullständiga revisionen af förordningen den 12 februari 1864, en interimsförordning om libärgnings- och eldsläckningsredskap.

1900 den 15 mars afgaf kommittén slutligt betänkande med förslag till förordning angående passagerareångfartyg.

På föredragning af chefen för finansdepartementet, till hvilket ärendet öfverflyttats från civildepartementet, anbefalldes Kungl. Maj:t den 6 juli kommerskollegium att afgifva utlåtande.

1901—4. Kommerskollegium har ännu icke afgifvit utlåtande.

3. 1894 begärde Riksdagen i skrifvelse n:o 76, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder till förekommande för framtiden af ej allenast att pension af allmänna medel må kunna förenas med anställning i statens tjänst, utan äfven att ämbets- eller tjänsteman må samtidigt kunna uppbära full pension från allmänna indragningsstaten och pension från pensionsinrättning, som åtnjuter bidrag från statsverket, eller från tvenne med statsmedel understödda pensionsanstalter.

1895. Kungl. Maj:t har ännu icke härom meddelat beslut.

1896 den 24 januari anbefalldes Kungl. Maj:t statskontoret att inkomma med yttrande i sammanhang med afgifvande af det under den 13 december 1895 från statskontoret infordrade utlåtande öfver kommitténs för utredning af civilstatens pensionsinrättnings ställning och behof m. m. förslag angående ordnande af det civila pensionsväsendet.

1897 afgaf statskontoret yttrande. Ärendet beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

1898. D:o.

1899 den 22 februari aflät Kungl. Maj:t proposition till Riksdagen med förslag till lag angående civila tjänsteinnehafvares rätt till pension.

Den 9 juni tillsatte Kungl. Maj:t en kommitté för verkställande af utredning angående förändradt ordnande af det civila pensionsväsendet. Och skulle 1894 års Riksdags skrifvelse behandlas i sammanhang härmed.

1902 den 7 november afgaf kommittén utlåtande. Det utsändes till yttrande af direktionen öfver civilstatens pensionsinrättning samt öfverståthållareämbetet och Konungens befallningshafvande i samtliga län afvensom fångvårdsstyrelsen, generalpoststyrelsen, generaltullstyrelsen, medicinalstyrelsen och domänstyrelsen.

1904. Dessa yttranden hafva fullständigt inkommit. Statskontoret har fått befallning att öfver betänkandet afgifva utlåtande. Detta har ännu ej inkommit.

4. 1895 års Riksdag begärde i skrifvelse n:o 91 utarbetande och framläggande af förslag till lärlingslag.

Remitterades 7 juni till kommerskollegium att — sedan Konungens befallningshafvande beredt handtverksföreningar, arbetareföreningar m. fl. tillfälle yttra sig samt inkommit till kommerskollegium med de yttranden, som sålunda kunna blifva afgifna — inkomma till Kungl. Maj:t med utlåtande och förslag.

1896 intet utlåtande från kommerskollegium afgifvet.

1897. D:o.

1898 den 21 juni anmäler kommerskollegium, att ärendet är föremål för utredning inom kollegium.

1899—1900. Intet förslag afgifvet.

Sistnämnda år öfverflyttades ärendet från civil- till finansdepartementet.

1901. Sedan kommerskollegium till Kungl. Maj:t inkommit med utlåtande i ärendet, är detta på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

1902—4. D:o.

5. 1897 gjorde Riksdagen i anledning af justitieombudsmannens framställning en hemställan i skrifvelse n:o 46 om det i statens tjänst använda papper. Den 18 juni anbefalldes statskontoret afgifva yttrande.

1898. Statskontorets yttrande ej inkommet.

1899. Sedan statskontoret afgifvit yttrande, är ärendet på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

1900 den 9 november bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för finansdepartementet att för utarbetande inom departementet af förslag till vissa bestämmelser i ämnet tillkalla fem sakkunniga personer.

1901 den 16 oktober afgåfvo de sakkunnige förslag, hvarefter tekniska högskolan anbefalldes inkomma med utlåtande öfver förslaget.

1902 afgaf tekniska högskolan yttrande, hvarefter statskontoret den 9 februari anbefalldes yttra sig.

1903. Statskontorets yttrande har afgifvits. Ärendet beror på Kungl. Maj:ts pröfning.

1904. D:o

6. 1897 begärde Riksdagen i skrifvelse n:o 65 utredning och förslag angående ändrade grunder för den kommunala beskattningen. Den 5 oktober tillsattes en kommitté för ändamålet.

1900 den 15 maj afgaf kommittén sitt betänkande. Den 17 augusti infordrades yttranden af öfverståhållareämbetet och Konungens befallningshafvande.

1901 hade dessa yttranden inkommit, hvarefter Kungl. Maj:t den 18 oktober anbefalldes kammarrätten att yttra sig.

1903 afgaf kammarrätten yttrande. Ärendet beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

1904. D:o.

7. 1899 afgaf Riksdagen en skrifvelse, n:o 140, angående rätt för jordägare att inlösa till statsverket indragna hospitalsröntor m. m. Den 26 maj anbefalldes kammarkollegium härom afgifva yttrande.

1900—4. Detta yttrande har ännu icke afgifvits.

8. 1902 aflät Riksdagen skrifvelse, n:o 141, angående kvinnors anställande vid yrkesinspektionen. Kommerskollegium anbefalldes därom afgifva yttrande.

1903. Intet yttrande inkommit.

1904. Sedan kommerskollegium afgifvit yttrande, beror ärendet på Kungl. Maj:ts pröfning.

9. 1902 aflät Riksdagen skrifvelse, n:o 143, angående åtgärder i fråga om importen af och rörelsen med artificiella sötämnena. Kommerskollegium anbefalldes yttra sig.

1903. Intet yttrande inkommit.

1904. Sedan från kommerskollegium infordradt utlåtande med förslag i ämnet till Kungl. Maj:t inkommit, samt medicinalstyrelsen afgifvit infordradt yttrande i ärendet, är detsamma beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

Ecklesiastikdepartementet.

1. 1898 begärde Riksdagen i skrifvelse n:o 84 nytt formulär för Uppsala universitets räkenskaper och om att vid dem skulle fogas en uppgift å fastigheternas värden och afkastning samt en förteckning öfver värdefullare inventarier, särskildt universitetets dyrbara porträttsamling.

Vidare anhöll Riksdagen i samma skrifvelse, att Kungl. Maj:t täcktes anbefalla en fullständig utredning om anledningen, hvarför redovisning öfver den till institutet för blindas å Tomtebodas donerade Nybergiska fondens förvaltning under åren 1887—93 icke kan åstadkommas.

I det följande benämnas de båda framställningarna a) och b).

Den 17 juni remitterades a) till kanslersämbetet för universitetet i Uppsala.

Rörande b) anbefalldes direktionen öfver institutet för blindas å Tomtebodas att verkställa af Riksdagen äskad utredning. Detta yttrande inkom samma år, hvarefter ärendet är på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

1899. a) Sedan kanslersämbetets yttrande inkommit, har ärendet remitterats till statskontoret för yttrande.

b) Beror på Kungl. Maj:ts pröfning.

1900. a) Yttrande ännu ej inkommit.

b) Förnyadt utlåtande infordrats från direktionen, hvilket ännu ej inkommit.

1901. a) Kammarrätten och statskontoret afgifvit yttrande, som remitterats till kanslersämbetet.

b) Direktionens yttrande ännu ej inkommit.

1902. a) Kanslersämbetets utlåtande inkommit, och ärendet har åter remitterats till statskontoret, hvars förnyade yttrande ännu ej inkommit.

b) Direktionens yttrande ännu ej inkommit.

1903. a) Statskontorets förnyade utlåtande inkommit, hvarpå ärendet återremitterats till kansleren för rikets universitet, hvars yttrande ännu ej inkommit.

b) Direktionens yttrande ännu ej inkommit.

1904. Sedan infordrade yttranden öfver berörda skrifvelse i hvad den afser Uppsala universitet inkommit, anmäldes ärendet i denna del den 20 maj, därvid åt förste revisorn i statskontoret F. M. Rystedt uppdrogs att, med vederbörlig hänsyn tagen till de af myndigheterna i ärendet afgifna yttranden, uppgöra förslag till nytt formulär för universitetets hufvudbok. Detta förslag har ännu ej inkommit.

b) Direktionens yttrande ännu ej inkommit.

2. 1899 beviljades (skrifvelse n:o 67) anslag af statsmedel för restaurering af Mariakyrkan i Sigtuna, dock så, att endast de kostnader, som krävas för kyrkans bevarande såsom byggnadshistoriskt minnesmärke, bestridas af staten, hvadan blott 17,000 kronor beviljades mot de af Kungl. Maj:t äskade 23,000 kronor. Hvad som kräves för kyrkans bibehållande som gudstjänstlokal, böra församlingarna vidkännas.

Den 19 maj beslöt Kungl. Maj:t genom Konungens befallningshafvande inhämta församlingarnas utlåtande, om de vore villiga åtaga sig de ytterligare kostnader för Mariakyrkans restaurering, som af Riksdagens beslut påkallades, samt åtaga sig det framtida underhållet af kyrkan.

Dessa yttranden inkommo samma år, hvarefter ärendet gick till domkapitlet i Uppsala, som äfven samma år afgaf utlåtande. Därefter remitterades det den 19 oktober till öfverintendentsämbetet.

1900. Öfverintendentsämbetets yttrande ännu ej inkommit.

1901. D:o.

1902. D:o.

1903. Yttrandet inkommit. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien har hörts i ärendet, Konungens befallningshafvande har ånyo yttrat sig, hvarpå Sigtuna pastoratsbor inkommit med ansökning dels om kollekt och stamboksförmån för restaureringen, dels om rätt att upptaga lån för ändamålet. Med anledning häraf har ärendet i dess helhet remitterats till domkapitlet i Uppsala, hvars yttrande ännu ej inkommit.

1904. Sedan infortrade yttranden afgifvits, anmäldes ärendet den 8 april, därvid Kungl. Maj:t förordnade om utbetalande af det beviljade statsbidraget och meddelade öfriga erforderliga föreskrifter.

3. 1899 aflät Riksdagen skrifvelse, n:o 139, i fråga om upphörande af det från viss jord i Skåne, Halland och Blekinge utgående landgillet, äfven kalladt smörränta.

Den 26 maj anbefalldes kammarkollegium att, efter vederbörandes hörande, i ärendet afgifva utlåtande.

1900—1904. Kammarkollegii yttrande ännu ej inkommit.

4. 1900 års Riksdag hemställde i skrifvelse n:o 61, det Kungl. Maj:t ville vidtaga nödiga åtgärder för att undervisning såväl i teknisk hygien som beträffande anordningar i skötsel af maskiner och mekaniska anläggningar med hänsyn till skydd mot olycksfall måtte meddelas vid rikets alla tekniska läroverk.

Den 25 maj inforrades utlåtanden härom från styrelserna för tekniska högskolan, Chalmers tekniska läroanstalt, tekniska elementarskolorna i Norrköping, Malmö, Örebro och Borås samt tekniska skolorna i Stockholm och Eskilstuna. De hafva inkommit, och är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

1901—1904. D:o.

5. 1902 års Riksdag anhöll i skrifvelse n:o 49 om sådan ändring i folkskolestadgan, att husbonde skall äga tillse, att i hans tjänst anställdt minderårigt skolpliktigt barn skall besöka skolan.

Den 6 juni anbefalldes samtliga domkapitel och öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor att afgifva utlåtanden, hvilka inkommit.

Ärendet beror på Kungl. Maj:ts pröfning.

1903. D:o.

1904. D:o.

Jordbruksdepartementet.

1. 1885 begärde Riksdagen (skrifvelse n:o 20) förslag till ändrade stadganden angående den s. k. allmänna strömnrensningen.

Den 27 mars remitterades ärendet till kammarkollegium för att, efter länsstyrelsernas hörande, afgifva utlåtande.

1886—92. Utlåtande ej afgifvet.

1893. Utlåtande inkommit. Ärendet öfverlämnades den 29 september till vidare handläggning af justitiedepartementet.

Beror på Kungl. Maj:ts pröfning.

1894—98. D:o.

1899 den 29 september har Kungl. Maj:t vid föredragning af ärendet dels funnit den gjorda framställningen icke föranleda vidare åtgärd för åstadkommande af ändring i gällande lagbestämmelser om skyldighet att deltaga i allmän strömnrensning, dels ock förordnat, att handlingarna i ärendet skulle till civildepartementet öfverlämnas.

Här remitterades ärendet i återstående delar den 14 oktober till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens och landtbruksstyrelsens gemensamma utlåtande.

1900. Den vidare behandlingen af ärendet, i hvad det afser beredande af ersättning af statsmedel för den tunga, som genom deltagande i allmän strömnrensning tillskyndas enskilda, har öfverlämnats till jordbruksdepartementet.

Utlåtandet från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och landtbruksstyrelsen ännu ej inkommit.

1901. D:o.

1902. Utlåtandet inkommet den 1 maj.

Ärendet är nu beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

1903. D:o.

1904. D:o.*

2. 1892 års Riksdag begärde i skrifvelse n:o 85, att Kungl. Maj:t skulle, efter fiskeriidkarnes hörande, utfärda en särskild ordningsstadga för hafsfisket vid rikets västkust.

Den 29 juli uppdrogs åt en kommitté att utreda ärendet och afgifva förslag.

1895 afgaf kommittén sitt betänkande. Konungens befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län anbefalldes häröfver infordra yttrande af länets landsting och hushållningssällskap samt därmed jämte eget yttrande inkomma.

1896. Utlåtandet inkommet. Ärendet beroende på vidare handläggning.

1897. D:o.

1898. Vid förnyad anmälan den 15 april öfverlämnades ärendet, för förslagens granskning, till de kommitterade, som på grund af Kungl. Maj:ts beslut den 31 december 1896 blifvit utsedda för afgifvande af förslag till allmänna ekonomiska och administrativa bestämmelser rörande fisket, utom beträffande hafsfisket vid Göteborgs och Bohus län.

1899. Denna kommittés yttrande inkom den 9 maj, hvarefter ärendet hvilar i sammanhang med frågan om allmänna ekonomiska och administrativa bestämmelser rörande fisket i öfrigt, i hvilken senare fråga landtbruksstyrelsen den 2 mars erhöll befallning att afgifva utlåtande.

1900. Sedan landtbruksstyrelsens utlåtande inkommit, har ärendet för vidare behandling öfverlemnats till jordbruksdepartementet. Beror nu på Kungl. Maj:ts pröfning.

1901—4. D:o.

3. 1896 begärde Riksdagen i skrifvelse n:o 66 utredning rörande fiskeribefolkningens i Göteborgs och Bohus län nuvarande bostadsförhållanden.

Den 29 maj anbefalldes Konungens befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län att afgifva förslag, huru den ifrågasatta utredningen lämp-

* Åter upptaget till behandling.

ligast torde kunna åstadkommas. Sedan detta förslag inkommit, är ärendet beroende på vidare handläggning.

1897 den 19 februari bemyndigade Kungl. Maj:t Konungens befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län att tillkalla tre sakkunniga personer för biträdande vid ifrågavarande utredning.

1898 den 5 april inkom Konungens befallningshafvande med utredning och eget utlåtande. Handlingarna hafva tryckts och utdelats till Riksdagens medlemmar. Vid förnyad anmälan den 25 november har ärendet remitterats till kammarkollegium, domänstyrelsen och lotsstyrelsen.

1899. Lotsstyrelsens utlåtande inkommit.

1900. Ärendet öfverlämnades till jordbruksdepartementet.

Domänstyrelsens yttrande inkommit.

1901. Kammarkollegii yttrande ännu icke inkommit.

1902. D:o.

1903. Kammarkollegii yttrande inkommit. Statskontoret har anmodats afgifva yttrande, hvilket ännu icke inkommit.

1904. D:o.

4. 1896 aflät Riksdagen skrifvelse n:o 111, i anledning af väckta motioner angående ändrade bestämmelser rörande afgäld från jordafsöndringar.

Den 20 maj anbefalldes kammarkollegium att, efter Konungens befallningshafvandes hörande, afgifva utlåtande härom.

1897—1901. Kammarkollegium ej afgifvit utlåtande. Ärendet flyttadt till jordbruksdepartementet.

1902 den 15 november anbefalldes Konungens befallningshafvande att afgifva yttrande.

1903. Dessa utlåtanden inkommit. Beror på Kungl. Maj:ts pröfning.

1904. Ärendet öfverlämnadt till justitiedepartementet för utarbetande af lagförslag. Kungl. proposition med förslag till lag har aflämnats till 1905 års Riksdag.

5. 1899 begärde Riksdagen i skrifvelse n:o 130 utredning, om och i hvad mån nedsättning af frakterna å statens järnvägar för kött, fläsk, potatis, mjöl, spannmål och öfriga landtmannaprodukter må kunna ägarum samt huruvida för kalk, som för jordbrukets eller bergsbrukets behof fraktas å så väl statens som enskilda järnvägar, fraktkostnaderna må kunna lindras dels genom nedsättning af fraktafgifterna, dels genom restitution af en del af fraktkostnaderna.

Den 19 maj anbefalldes järnvägsstyrelsen inkomma med yttrande.

1900. Yttrandet ej inkommit, och har järnvägsstyrelsen i skrifvelse den 13 september redogjort för orsakerna till dröjsmålet.

1901 den 16 november inkom järnvägsstyrelsen med utlåtande. Före drogs den 5 december, öfverlämnades i fråga om kalkfrakten till jordbruksdepartementet och är i denna del på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

1902 den 12 september infordrades landtbruksstyrelsens utlåtande.

1903—4. Detta utlåtande ännu ej inkommit.

6. 1899 begärde Riksdagen i skrifvelse n:o 126 förslag till sådan ändring eller förklaring i 1 § i gällande förordning angående fattigvården, att rätten till fattigvård enligt nämnda paragraf utsträckes till de fall, då man eller kvinna väl har förmåga att förvärfva hvad till hans eller hennes eget lifs uppehållande oundgängligen kräfvades, men uppenbarligen saknar krafter att förvärfva hvad som oundgängligen erfordras för deras uppehälle, för hvilka han eller hon är försörjningspliktig, dels ock till skärpta och mera effektiva bestämmelser mot familjeförsörjare, som af lättja eller liknöjdhet försumma sin försörjningsplikt.

Den 26 maj anbefalldes samtliga Konungens befallningshafvande att afgifva utlåtanden.

1900. Ärendet öfverlämnas till jordbruksdepartementet.

Alla yttranden från Konungens befallningshafvande inkommit. Remitterats till kammarrätten.

1901. Kammarrättens yttrande inkommit. Ärendet beror på Kungl. Maj:ts pröfning.

1902—4. D:o.

7. 1900 aflät Riksdagen skrifvelse n:o 97 angående nedsättning af järnvägsfrakten för bränntorf m. m. samt om tillgodogörande af bränsletillgången i landets torfmossar.

Järnvägsstyrelsen yttrade sig rörande fraktfrågan samma år. Frågan öfverlämnades i den delen till civildepartementet och i öfrigt till jordbruksdepartementet.

1901 den 5 december utfärdades kungörelse rörande järnvägsfrakten för bränntorf.

Ärendets senare del remitterades till kommerskollegium och landtbruksstyrelsen.

1902—4. Yttrande från intetdera ämbetsverket inkommit.*

* Bränntorfsfrågan har emellertid under samma tid varit föremål för ett flertal regeringsbeslut.

8. 1902 aflät Riksdagen skrifvelse n:o 85 angående vissa förhållanden vid Malmberget och Kiruna.

Den 30 maj anbefalldes Konungens befallningshafvande i Norrbottens län afgifva utlåtande.

1903 inkom Konungens befallningshafvande med yttrande. Järnvägsstyrelsen anbefalldes afgifva utlåtande i fråga om fraktnedsättning å byggnadsmaterial, som å statens järnväg forslas till Malmberget och Kiruna.

1904. Detta yttrande ännu ej afgifvet.

B. Ansökningar.

1. Den 10 maj 1901 inkom till civildepartementet genom Konungens befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län ansökan om tillstånd för Göteborgs stad att anlägga elektrisk spårväg från Göteborg till Mölndal.

Ärendet remitterades samma dag till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att anmoda Konungens befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län att, efter att hafva beredt ordsinvånarne tillfälle vid sammanträde yttra sig, inkomma till styrelsen med protokoll däröfver och eget yttrande, hvarefter väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hade att till Kungl. Maj:t inkomma med samtliga handlingar och eget yttrande.

Den 15 november inkom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens utlåtande. Remitterades den 19 november till järnvägsstyrelsen.

1902 den 25 oktober inkom yttrande från järnvägsstyrelsen. Remitterades den 28 oktober till telegrafstyrelsen.

1903 den 13 mars inkom telegrafstyrelsens yttrande. 10 mars remiss till chefen för generalstaben. Den 24 mars inkom denne med yttrande.

Den 19 maj expedierades ärendet till Konungens befallningshafvande i Göteborg.

Den 4 november svar inkommet från Konungens befallningshafvande.

1904 den 27 april remitterades ärendet till Konungens befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län att, jämlikt 3 § i lagen innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar den 27 juni 1902, efter vederbörandes hörande, häröfver afgifva utlåtande. Remitterades 30 april till kronofogden i Göteborgs fögderi (som hade att höra en hel del enskilda personer och två kommuner). Till honom hafva aflåtits åtskilliga påminnelser.

2 december afgick påminnelse till Konungens befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län.

10 december inkom från denne svar å påminnelsen. (Handlingarna ligga ännu den 16 febr. 1905 hos kronofogden.)

2. 1903 den 5 mars inkom genom Konungens befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län ansökan om tillstånd för Göteborgs stad att anlägga en bilinje till stadens elektriska spårvägar (till Allm. och Sahlgrenska sjukhuset å Änggården).

Remitterades den 9 mars till telegrafstyrelsen, hvars svar inkom den 22 april.

Remitterades den 24 april till kommerskollegium, hvars svar afgafs den 10 oktober.

Den 7 november inkom Konungens befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län med en skrifvelse jämte en bilaga.

Samma dag remiss till Konungens befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län att i ärendet skyndsamt infordra yttrande från arrendatorn af egendomen Änggården samt därmed till Kungl. Maj:t inkomma.

Den 14 november ingick svar från Konungens befallningshafvande.

Den 20 november anmäldes ärendet i statsrådet.